

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

Remonstranten Rotterdam

Cantatedienst zondag 12 februari 2017

J.S. Bach BWV 23 *Du wahrer Gott und Davids Sohn*

*Genezing van de blinde te Jericho - Meester van de Manna-inzameling, ca. 1470
Utrecht, Museum Catharijneconvent, RMCC s187*

Voorganger: dr. T.R. Barnard
Organist en dirigent: Aart Bergwerff
Met medewerking van het Remonstrants Cantatekoor en -orkest
Solisten: alt ~ Nicky Bouwers, sopraan ~ Tamar Niamut, tenor ~ Steven van Gils

Liturgie 1

Orgelspel

Welkom en aansteken van de kaars

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Lied 215: 1, 3 en 7

Votum en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
En die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
Van God onze Vader
En van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied

Inleidende bijbellezing Mat. 11: 28-30

Jezus zei tegen de mensen: 'Vind je het moeilijk om te doen wat God wil? Is het een te zware eis voor je? Kom dan bij mij. Ik zal je rust geven.²⁹ Doe wat ik je zeg, en leer van mij. Je moet vriendelijk zijn, net als ik, en jezelf niet het belangrijkste vinden. Dan zul je werkelijk rust vinden.³⁰ Wat ik van je vraag, is eenvoudig. Wat ik van je eis, is niet zwaar.'

Verootmoediging

Eeuwige God,
Als er iets is, o God, wat wij in onze moderne tijd amper vinden is dat rust. Rust om tot ons zelf te komen. Rust om toe te komen aan waar het werkelijk om gaat. Ons moderne leven is jachtig. Niemand staat ooit stil. Steeds wordt er wat van ons verwacht. Moeten we iets van anderen of van onszelf.

Vanmorgen komen we hier samen in uw huis. We leggen onszelf op om een uur stil te zijn. Om niets anders te hoeven dan ons open te stellen. Open voor inspiratie, open voor oude verhalen, open voor mooie muziek.

Juist in die rust komen we soms wat op het spoor. Juist door de stilte spreekt er wat in ons hart. Geef ons uw aanwezigheid met ons. Geef ons ruimte om door u gevonden te worden. Vind ons, o God.
Amen.

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

emonstranten Rotterdam

Lied 943: 1, 3, 5 en 6

Lezing Jezus zorgt dat Bartimeüs kan zien (Mk 10: 46-52)

46 Jezus en de leerlingen kwamen in Jericho. Ze liepen door de stad, en een grote groep mensen liep mee. Toen ze de stad weer uit gingen, zat er een blinde bedelaar langs de kant van de weg. Hij heette Bartimeüs.

47 Toen hij hoorde dat Jezus uit Nazaret voorbijkwam, begon hij te roepen: 'Jezus! Zoon van David! Heb medelijden met mij!' 48 De mensen zeiden: 'Houd toch je mond!' Maar hij begon nog veel harder te roepen: 'Zoon van David! Heb medelijden met mij!'

49 Jezus bleef staan en zei: 'Roep die man hier.' De mensen riepen de man. Ze zeiden: 'Rustig maar. Sta op, Jezus roept je.' 50 Meteen liet de man zijn jas op de grond vallen. Hij sprong op en ging naar Jezus.

51 Jezus vroeg aan hem: 'Wat kan ik voor je doen?' De blinde man antwoordde: 'Meester, ik wil weer kunnen zien.' 52 Jezus zei: 'Dat is goed. Je bent beter geworden dankzij je geloof.' Op datzelfde moment kon de man weer zien. Hij ging met Jezus mee, op weg naar Jeruzalem.

Lied 837

Preek

Als altijd, gemeente, krijgt u een preek in drieën. Maar ik moet het kort houden. We krijgen zo direct namelijk een mooie cantate te horen. En dat is waar u wellicht het meest voor gekomen bent. Drie onderdelen vanmorgen:

1. Een sollicitatiebrief
2. Een pastorale valkuil
3. Een oproep om eerlijk te zijn naar jezelf

Wat we vanmorgen met zijn allen gaan beluisteren, is een sollicitatiebrief. Toen Bach gesolliciteerd had naar de positie van cantor van de Thomaskirche in Leipzig, was dit wat de hoogmogende heren wilden horen. Laat eens zien wat je kunt! Het meesterstuk wat we vandaag gaan horen, is wat er toen verscheen en uitgevoerd werd op zondag 7 februari 1723. Ik denk dat we straks met elkaar begrijpen, hoe het komt dat hij deze baan kreeg. Het vond plaats in een kerkdienst, met daarbij ook de bijbellezing over de blinde Bartimeüs die ik u voorgelezen heb. Bach had wat oud werk van huis meegenomen, dat hij aan alle kanten aanpaste voor de plaatselijk praktijk. Ter plaatse voegt hij het vierde deel, de bewerking van het koraal: Christe, du Lamm Gottes toe. Een onbekende dichter heeft de woorden gemaakt. Woorden naar aanleiding van de genezing van de blinde Bartimeüs.

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Opvallend is dat de genezing niet direct centraal staat, maar het geloofsvertrouwen. En dat is natuurlijk ook het effect dat van de hoorder wordt verwacht: geloofsvertrouwen.

Daarmee kom ik al bij deel twee van de preek: de pastorale valkuil.

Mijn vader was goed gereformeerd voordat hij remonstrant werd. Maar hij zou altijd gereformeerd blijven in het gebruik van de Tale Kanaäns en de daarbij behorende grappen. Er kon geen fles wijn thuis worden opengetrokken of de opmerking werd gemaakt: de schenker bleef leven. Dit natuurlijk in tegenstelling tot de bakker van de Farao uit het verhaal over Jozef, die betrapt werd op een complot en verhoogd werd, zoals de schrijver met gevoel voor bittere humor wist op te schrijven: verhoogd om zijn nek, namelijk opgehangen. Terwijl de schenker verhoogd werd, doordat hij zijn baan aan het hof weer terug kreeg.

Een aansprekend verhaal, waarin een beetje predikant natuurlijk met allerlei trukendozen de boodschap tevoorschijn kan halen: laat ons mensen eerder worden als de schenker dan als de bakker. Of zoals de predikant A.H. de Hartog, vader van Jan de Hartog zijn preek eens samenvatte: o Heer, hang alle bakkers op. U begrijpt dat deze subtiliteit niet gewaardeerd werd door het bakkersgilde.

Iets dergelijks ligt vandaag ook op de loer bij het verhaal over de genezing van de blinde Bartimeüs. Als wij het verhaal lezen, als we bekijken hoe Bach het bewerkt heeft, dan wordt het verhaal veel breder getrokken dan de enkele genezing van een blinde man. Dan gaat het niet meer om de enkeling die mazzel heeft, maar dan gaat het om het genezen van alle blinden. En dat blind zijn, dat wordt dan opeens veel minder letterlijk genomen.

Heer, doe toch iets aan onze blindheid, is dan de oproep tot Jezus. En u begrijpt hoe predikanten zijn. Dan kan die blindheid opeens heel figuurlijk worden begrepen. Dan zien we de dingen niet. Dan kijken we niet genoeg uit onze ogen. Dan hebben we wel ogen, maar zien we niet. Zoals je ook horende doof kunt zijn.

U voelt hier de pastorale valkuil wellicht ook al in beeld komen. Want hoe aardig is het nu, om ons eigen geestelijk onvermogen om in onze leven te doen wat we zouden moeten doen of te begrijpen wat er van ons verwacht wordt, gelijk te stellen aan een handicap die je zomaar kunt hebben. Alsof mensen die niet goed kunnen zien, ook direct figuurlijk blind zijn. En in gelovige zin dus net zo onhandig als wij.

Als je goed op let op wat er zo vaak aan religieuze taal gebezigd wordt, kom je regelmatig deze valkuil tegen. Blinden die weer zullen zien. Mensen die horende doof zijn. De lammen die weer

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

emonstranten Rotterdam

zullen lopen. De stommen die weer zullen spreken. Als we onszelf op onze donder willen geven, vergelijken we ons met al deze mensen en pakken we het figuurlijk op. Waar anderen natuurlijk letterlijk heel erg veel last van hebben.

Kortom: wij zijn niet ziende blind, wij zijn niet horende doof. Wij zijn niet als de lamme die de blinde geleid. Nee: we moeten gewoon naar ons zelf kijken en het beter doen.

En daarmee kom ik bij het derde gedeelte van mijn preek. Namelijk een oproep tot eerlijkheid. Wat bedoel ik daarmee?

Genezingsverhalen kunnen ver van ons afstaan als wij niet ziek zijn of genezing nodig hebben. Zo is het ook met die leerlingen van Jezus. Ze vinden die Bartimeüs maar wat lastig. Ze willen gewoon dat ie zijn mond houdt. Dan kan Jezus gewoon verder. In tegenstelling tot Bartimeüs zijn zij tevreden over zichzelf. Ze volgen Jezus en willen dat hij door niets wordt afgeleid.

Jezus doorbreekt dit gemakzuchtige denken van zijn leerlingen als hij hoort dat iemand hem echt nodig heeft. Daar is hij voor gekomen. Voor hen kan hij wat betekenen. Mensen die weten dat ze iets nodig hebben.

De leerlingen draven maar door. Jezus stopt wanneer er een beroep om hem wordt gedaan.

Ik wil u slechts één vraag meegeven wanneer u zo direct naar een prachtige cantate gaat luisteren. Eén vraag om van een prachtige, esthetische ervaring misschien ook een religieuze ervaring te maken. Namelijk deze:

Wat is er in ons eigen leven waar we de erbarming van onze Heer bij nodig zouden hebben?

Natuurlijk: naar buiten toe zullen we altijd zeggen, dat het wel goed gaat. Want dat zeggen we toch, als iemand ons vraagt hoe het gaat. Ja, goed!

Maar wat nu, wanneer we eerlijk zijn en diep in onze ziel kijken. Wat is er dan, waar we ons zorgen over maken. Wat hebben we dan nodig? Wat kan ons dan, misschien wel van boven, worden geschonken?

Als we eerlijk zijn, zullen we allemaal momenten hebben meegemaakt, waarop we dachten dat de grond onder onze voeten wegzonk. We maakten ons zorgen. We voelden ons verschrikkelijk alleen. We wisten niet hoe we verder moesten. We waren bang. We voelden ons misschien schuldig. We hadden spijt over hoe iets gegaan was.

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Vaak zal het dan zo gegaan zijn, dat iemand stopte en zich over ons ontfermde. Dat er onverwachts toch hulp was. Misschien niet direct uit de hemel, maar op de een of andere manier toch een godsgeschenk. Zou geloven niet zijn: weten dat ons dat af en toe overkomt? Verder kunnen, waar we daar niet op durfden te hopen. Steun ontvangen, terwijl we er niet op gerekend hadden.

Geloven is: om erbarmen durven roepen.

Geloven is: horen dat anderen erbarmen nodig hebben.

Daarom: zo direct bij de mooie muziek van Bach de eenvoudige vraag ter overpeinzing:

Wat is er in ons eigen leven waar we de erbarming van onze Heer bij nodig zouden hebben?

Pas dan kunnen we werkelijk iets met de bede die wordt gezongen:

laat door uw wondere hand,
Die zo veel kwaads heeft afgewend,
Mij ook uw hulp en troost geschieden
Amen.